

Sakkunnigutlåtande rörande Thomas Qvick (TQ) 500426-7190
Ärende: K 1082-94 (K 7937-80)

TQ har under samtal med sin terapeut berättat att han gjort sig skyldig i tre fall till ouppklarade sexuella övergrepp med dödlig utgång på unga pojkar. Den 9 februari 1994 blev TQ hörd av polisen i Sundsvall i närvaro av sin advokat angående dessa mord. I patientens rum har barnporr beslagtagits. Det rör sig om barnpornografiska videofilmer.

TQ har erkänt de brott som nu är föremål för utredning.

Bakgrund

STURE Ragnar Bergvall, numera THOMAS Ragnar Qvick är född inom äktenskapet som nr 5/7. Båda föräldrarna är avlidna. Fadern kom från arbetarmiljö. Han hade stora ambitioner. Läste per brev vid Hermods till studentexamen under den tid då barnen var små. Han kunde dock ej fullfölja de möjligheter som studentexamen medgav på grund av stor försöjningsbörda. Han hade olika anställningar; vid sågverk och så småningom som vårdare vid en alkoholistanstalt driven av Frälsningsarmen. Modern arbetade som vårdbiträde. Hon hade genomgått 9-årig grundskola och erhöll goda betyg.

8

TQ studerade ett år vid Fjellstedtska skolan i Uppsala. Han var vid den tidpunkten religiös och ville bli präst. Han hade redan då identifierat starka homosexuella eller närmast pedofila böjelser hos sig. Han drogs till pojkar, som befann sig i prepubertet eller i mycket tidig pubertet. Han skämdes emellertid starkt för sina böjelser. Ångesten över sina sexuella böjelser dämpade han med alkohol. Detta ledde till att han fick lämna skolan.

TQ har återtagit mordens släktnamn Ovick. Han har även bytt tilltalsnamn Sture till Thomas.

Ärftlighet

TQ har betydande ärftlighet för psykisk sjukdom. TQ antyder att såväl fadern, som farfadern skall haft aggressiv läggning. Av rättspsykiatriska utlåtanden framkommer, att hans farbröder skall ha haft alkoholproblem. Av hans sju syskon har tre utöver honom själv, haft psykiska besvär. Enligt TQ har två äldre syskon alkoholproblem. En broder har vårdats på Sätters sjukhus.

TQ är rättspsykiatriskt undersökt två gånger. År 1970 åtalades TQ för otukt med barn med försök till dråp. Efter den rättspsykiatriska undersökningen av dr Otto Brundin 1970-03-16 dömdes TQ till sluten psykiatrisk vård enl följande:

"Att Bergvall lider av höggradig sexuell perversion (Pædophilia cum Sadismus) av den arten och graden att den måste anses jämställd med sådan själslig abnormitet som avses i brottsbalkens 33 kap 2 §. Att de åtalade gärningarna otvivelaktigt begåtts under inflytande av denna själsliga abnormitet. Att Bergvall icke allenas är farlig utan under vissa förhållanden och omständigheter t o m utomordentligt farlig för annans personliga säkerhet till liv och lem samt att för Bergvall sluten psykiatrisk vård är oundgängligen påkallad".

År 1991 åtalades TQ för bl a grovt rån och mordbrand. Rättspsykiatrisk undersökning företogs av dr Marianne

Kristiansson 1991-03-25. Han dömdes till sluten psykiatrisk vård under diagnos: Personlighetsstörning med personlighetsorganisation på borderlinenivå i kombination med allvarlig impulskontrollstörning och sexuellt perverterat beteende med sadomasochistiska drag 301 W.

Vård

TQ intogs på Sundsvalls sjukhus, psykiatriska kliniken (Sidsjön), 1970-06-29. Han var försöksutskrivnen under tiden 1971-05-21--1972-10-06 och utskrevs definitivt 1973-01-20.

TQ överfördes 1973-01-20 till Sätters sjukhus för fortsatt vård. Under dessa år var han försöksutskrivnen i olika omgångar. Den första försöksutskrivningen avbröts på grund av att TQ i mars 1974 knivskar en homosexuell man, den andra sedan han gjort ett allvarligt självmordsförsök i november 1974. Utskrevs definitivt 1977-05-01.

Från november månad 1974 och fram till ett nytt försöksutskrivning i maj 1976 hade TQ kontinuerliga psykologsamtal på Sätters sjukhus. Journalanteckning: "Pat har efter suicidförsöket i november gått i psykologsamtal 3 ggr/vecka. De positiva förändringar han rapporterat under de senaste månaderna är minskad ångest, att han inte känt den dödslängtan han gjort tidigare, att han kommit till större insikt om sig själv och därmed ändrat självuppfattningen om sin handlingsberedskap. Enligt min uppfattning fyller också homosexualiteten en funktion i TQ neuros. De homosexuella fantasierna och drömmarna har även minskat i takt med att TQ börjat känna sig mera stabil. Innan terapin kan anses vara avslutad behövs dock ytterligare bearbetning, vilket planeras ske polikliniskt". (Birgitta Rindborg, leg psykolog, Sätters sjukhus).

TQ blev definitivt utskrivnen från Sätters sjukhus 1977-05-01. Därefter hade han endast poliklinisk läkarkontakt, främst för receptförskrivning - Sobril.

I mars månad år 1989 återupptog TQ på egen begäran psykologsamtalen på Sätters sjukhus enär han på nytt började känna ångest. Detta sedan han blivit intresserad av en yngre pojke och han var rädd för att han skulle förlora kontrollen. I augusti 1989 avslutades samtalen, då TQ uteblivit från samtal med psykolog utan att höra av sig. Han uteblev också från läkarbesöken.

Ärendet överfördes under 1990 till sektorkliniken i Falun.

I juni 1990 tog TQ kontakt med öppenvårdsmottagningen vid psykiatriska kliniken, Falu lasarett. Han önskade då någon stödkontakt, "så att han inte skall få spritproblem och ångest".

Ytterligare vid två tillfällen dels i oktober 1990, dels den 4 december 1990 tog TQ kontakt med läkare vid öppenvårdsmottagningen, som utmynnade i följande journalanteckning: "Patienten har en svårartad ångest sedan tidiga tonåren. Står på Sobril 10 mg x 3 sedan 1973 oavbrutet. Berättar att han år 1969 blev dömd till sluten psykiatrisk vård för ett impulsartat sexuellt övergrepp". Vidare... "det kunde då hända att han blev farlig". För patientens Sobrilberoende utfärdas recept tabl Sobril 10 mg 1 x 3, 100 st, 2 uttag (17/10) samt nytt recept 100 tabl, 2 uttag (2/12). Behov av regelbunden samtalskontakter av stöd/och delvis insiktskaraktär. Tar upp detta i bedömningsgruppen och meddelar patienten att han får vara beredd att vänta till februari 1991 för ett bedömnings-samtal av detta". (Psyk klin, Falu lasarett)

Den 14 december 1990 anhölls TQ misstänkt för stöld, grov stöld, grovt rån, grovt bedrägeri och mordbrand.

I målet företogs § 7-undersökning avgiven 1991-01-23 av överläkare Göran Fransson, Sätters sjukhus. Ur intyget återges följande: "Han vill istället prata om relationen till medbrottslingen, Mattias, vilken han känt i ungefär 6 års tid. Han uppger att han helt stått under Mattias kontroll. Han har varit en slav för honom och inte kunnat säga ifrån själv.

Orsaken skulle vara rädsla att förlora Mattias. Av allt att döma rör det sig här om en homosexuell beroendeproblematik. I tillgängliga journalhandlingar finns också brev han skrivit i början av 70-talet där han anger sin avsikt att då mörda en speciell person. Ur detta vanliga kommer dock en del sadistiska bisarra sexuella fantasier och han förnekar inte heller att han har en brutal sida". Vidare... "Det brott han tidigare är dömd för visar dock tecken till grav sexuell perversion där upprepningsrisken vanligtvis är betydande". (dr Göran Fransson)

Den 25 mars 1991 företogs en rättspsykiatrisk undersökning i målet. Bedömning: "Behovet av en långvarig psykoterapi men även under förutsättning att sådan kan erbjudas måste vikten av långvarig uppföljning och kontroll påpekas. Det sexuellt perverterade beteendet med sadomasochistiska inslag i kombination med impulskontrollstörning samt tendensen till regression innebär att beteendet sannolikt i vissa situationer kan innebära en icke obetydlig farlighet". (dr Marianne Kristiansson)

Den 17 april 1991 överlämnades TQ till sluten psykiatrisk vård på Sätters sjukhus. Han har därefter vistas därstädes.

Sexualitet

TQ är klart medveten om sin annorlunda psykosexuella struktur. Han dras till prepubertala pojkar. Han har aldrig haft någon sexuell dragning till en kvinna. Han upplever sexuell eller antydd sexuell samvaro med kvinnor obehaglig, motbjudande och förnedrande. Han tycker att han själv bär skuld till faderns agerande genom att modern visat sexuella böjelser mot honom. Enligt honom själv har modern sålunda haft incestösa kontakter med TQ och dessa kontakter har inneburit att fadern fattat agg och irritation gentemot modern, men även mot TQ.

TQ berättar vidare, att strax innan fadern avled av hjärtinfarkt och hjärninfarkt på Sätters sjukhus var han vid dennes

dödsbädd. Fadern bad då att han skulle avlägsna sig och lät tillkalla på en annan broder till TQ. Denna upplevelse har för TQ framstått som mycket svårbearbetad och skrämmande.

TQ har också i sin redogörelse berört den kränkning som fadern skulle ha utsatt honom för enligt följande: "pojken i mig har ropat på hjälp, pekat på sin stora nöd genom att i vuxenlivet upprepa det hemska jag som barn utsattes för. Som min far kränkte mig med sin kropps tunga farlighet, sin lems styva, smärtande inträde i min stjärt och kvävande rörelser i min mun - så har jag kränkt andra pojkar. Som min mors knuffar och hennes fredande av sin make, min ohyggliga pappa dödade mig - så har jag dödat andra pojkar. "jag lärde förtränga de ohyggligheter som mina föräldrar plågade mig med."

Vidare har TQ berättat att han blev misshandlad som barn. Fadern skall ha slagit honom. Modern försökte - vad han uppger, vid två tillfällen döda honom. En gång skuffade hon honom framför en rälsbuss. En annan gång försökte hon kasta ner honom i en isvak. Han minns denna händelse samtidigt med att han hade Johan Asplund av daga. Han minns att Johan Asplunds våta kläder, då han förgripit sig på honom liknade moderns, vid det tillfälle då hon förgrep sig på honom och därefter försökte kasta honom i en isvak. Här skall nämnas, att ovanstående händelser är mycket detaljrikt beskrivna i den redogörelse som TQ för hand nedtecknat på ett 10-tal kollegieblock.

Diskussion

Upprepad tvångsmässig psykosexuell dynamik med rituellt präglade sexuella övergrepp med starka sadistiska inslag, som det här är fråga om, kan beskrivas enligt följande: Sexuell psykopatologi är vanlig hos dem som repeterat akten i fantasin och som väljer ut ett särskilt offer, exempelvis barn eller homosexuella och som stimuleras av offrets motstånd. Dessa gärningsmän är de mest återfallsbenägna. De har i tidig barndom bibringats stark sexuell ångest. De är

starkt eller ojämt hämmade. Sexualiteten är fixerad till en infantil personlighetsnivå. Den är så avskärmad och så primitiv att introspektiv bearbetning är mycket svår. Upprepade våldtäkter eller andra sexuella övergrepp (i serier) kan förekomma, varvid brotten brukar likna varandra. Det sexuella övergreppet saknar varje antydning till samspel och sker aldrig i samarbete med andra. Det har främst karaktären av att vara en urladdning av uppdämd olust och ångest. Typiskt är även att gärningsmannen alltid söker sig till total ensamhet med sitt offer.

Psykisk status

TQs erkännanden har inte karaktären av hysterisk manifestation eller den, att han vill draga uppmärksamhet till sig. De är snarare förbundna med stark oro, ångest och obehag, framtvingad av en stark kraft och vilja att göra upp med det förflutna, att få frid och ro. Kanske är den grundlagd genom hans religiösa upplevelser i tidig ungdom. Vissa av de händelser som varit förknippade med övergreppen framstår också för honom så obehagliga att han med största svårighet ger sig in på dem. TQ är välbegåvad. Verbalt kunnig och uttrycksfull. Hans sexuella drifsystem synes tidigt ha förvrängts genom barndomsupplevelser. Kroppsligen är han frisk.

PET-Scan-undersökning, företagen på Karolinska sjukhuset. PET-Scan är skiktröntgen av hjärnan samtidigt med att en radioaktiv isotrop tillförs blodcirkulation. Undersökningen visar ett begränsat blodflöde fronto lateralt på vänster sida omfattande vänster frontal- (pann) lob. Detta innebär, att nervaktiviteten i vänster frontallob area 46 enligt den karta som upprättats av Brodmann och som används då man anger områden i hjärnan är bristfällig hos TQ. Normal frontallob-saktivitet är av betydelse för social kontroll och för framtidsplanering. Detta är föremål för pågående forskning vid sektionen för social- och rättspsykiatri, Karolinska institutet.

Sammanfattning

Vad som idag är dokumenterat, är att TQ vid fyra tillfällen, den 16 mars, 22 oktober, 25 oktober, 29 oktober år 1969 förgripit sig sexuellt på mindreåriga pojkar. Under en försökutskrivning år 1974 knivskar han en homosexuell man. År 1991 åtalades han för grovt rån och mordbrand. Även det sistnämnda brottet (enl TQ) var planerat att avslutas med sexuellt övergrepp på en ung pojke. Dock avbröts planerna på grund av att "han var för ful". För dessa gärningar har TQ blivit dömd till slutet psykiatrisk vård.

Under terapisaamtal berättade TQ för sin terapeut om Johan Asplund. Att han helt förträngt händelsen, men kom så under samtal med sin terapeut till klarhet att han själv utfört dessa övergrepp. Han kände sig tvungen att berätta även för vårdpersonal om sina tankar.

Han har i sin redogörelse också berört andra övergrepp, som han säger sig ha utfört. Det bör även noteras, att han har bytt sitt förnamn till Thomas. Det är utmärkande härvid att han tagit namnet Thomas. Thomas var namnet på en av de pojkar på vilka han förgripit sig allvarligt och uppges ha dödat. Det visar på hans starka bindning mellan honom själv och hans offer. Noteras bör även att han i ett stycke av sin redogörelse av övergreppen kallar sig själv för Stefan, vilket ju också var namnet på en av pojkarna som han förgrep sig på Falu lasarett.

På beslaget av barnpornografi har TQ reagerat ambivalent och dubbelt. Han känner skamkänslor, men medger att han är dragen till barnpornografi samtidigt som han känner sig lättad över att ha blivit av med den, men att lockelsen finns kvar. Han vill nu avhända sig det förgångna. Han vill ha de olika övergreppen avklarade. Han vill "skänka både sig själv och de anhöriga till pojkarna ett nytt liv". Han tycker sig ha fått skuldbefrielse genom att berätta och genom sin bekännelse känslan av att han har gottgjort skulden och fått en sorts inre ro.

TQ uppfyller en sådan kriminell profil att han mycket väl kan ha utfört de sexuella övergrepp med dödlig utgång, som det här är fråga om och vilka han också erkänt. Min bedömning är att TQ företer en tidig psykossexuell störning med fixering kring sexuella övergrepp mot barn. Han måste självfallet stå under en långvarig psykoterapi. Det är angeläget och av största vikt, att de påstådda sexuella övergreppen blir föremål för en rättslig prövning.

Inför denna bedömning har jag personligen träffat Thomas Qvick vid två tillfällen. Tagit del av rättspsykiatriska utlåtanden, dom, journalhandlingar och TQs eget handskrivet material rörande de sexuella övergrepp som TQ erkänt samt att jag talat med vårdpersonal vid Sätters sjukhus.

Stockholm den 16 juni 1994

L. Lidberg

Lars Lidberg, överläkare, professor i rättspsykiatri
Vetenskapligt råd, Socialstyrelsen

Sakkunnigutlåtande rörande Thomas Qvick, 500426-7190.
Komplettering.

Samtal med Thomas Qvick (TQ) efter hans avvikelse från Sätters sjukhus.

Kamraten, som hjälpe TQ att rymma från Sätters sjukhus hade tidigare varit intagen på därstädes sjukhus för en rättspsykiatrisk undersökning. Den rättspsykiatriska utredningen för kamraten ledde till att han så småningom dömdes till fängelse. Han blev inte häktad, utan försattes på fri fot efter utredning. TQ och kamraten hade emellertid telefonkontakt med varandra. De planerade ett gemensamt bankrån. Kamraten skulle därför anskaffa vapen och bil. Tanken var att pengarna från bankrånet skulle användas till inköp av Amfetamin. TQ var tveksam till planerna att genomföra bankrånet, men han ville utnyttja kamratens hjälpsamhet för sina egna syften. Han ville inte råna någon bank, såsom han gjort tidigare. Kamraten ringde senare upp TQ och de bestämde tid och plats för flykten. Kamraten hade anskaffat vapen. De gick efter järnvägen för att söka efter TQs barndomshem - en banvaktsstuga. I närheten av TQs barndomshem reste de ett tält. TQ hade då många tankar, men kunde dock tillfälligtvis göra sig fri från dem. TQs plan var, att så småningom döda kamraten. TQ berättar, att han genom terapin, som han erhållit kunde då avhålla sig från vidare planering. Han bad kamraten istället att gå sin väg, vilket denne gjorde. Detta räddade förmodligen kamratens liv.

I tältet satt TQ ensam kvar. Återigen kom han att tänka på alla de kränkningar han själv hade utsatts för under sin barndom av både fadern och modern. Hans tankar utvecklades nu till att han skulle ta livet av sig själv. Han skulle skjuta sig med hagelgeväret, som kamraten lämnat kvar, men vågade inte. Han ringde istället polisen och bad att de skulle hämta honom.

Under samtalet uppger TQ flera gånger, att terapin som han erhållit avledde honom från att fullfölja sina ursprungliga planer, att förgripa sig sexuellt på kamraten och därefter skjuta honom. TQ uppger även, att när han tidigare förgripit sig på pojkar, har han skurit av en del kroppsdelar på dem och gömt undan kroppsdelarna. De undangömda kroppsdelarna har för honom fungerat som en slags totem (skyddsande) på den tidigare gemenskapen med pojkarna. Han har i samband med förhör flera gånger vallats på platser mycket nära av de undangömda kroppsdelarna, men när man närmat sig platsen, har han inte längre velat avslöja exakt placering. Han har därför uppgivit höger istället för vänster, vänster istället för höger. Han har inte någon gång för polisen avslöjat kroppsdelarnas lokalisation, "men det har varit nära", säger han. Han vill andlingen behålla dessa pojkar i sin föreställningsvärld. Man kan säga att han iscensätter de kränkningar som han själv under sin barndom blivit utsatt för. Att han därigenom upplever sig som herre och mästare över dem, men säger samtidigt att han nu först genom erhållen terapi bättre förstår sin problematik.

Pojkmordet i Piteå är det enda som han närmare beskriver. Denna gång var han tillsammans med en annan man. TQ och mannen körde runt i en bil på stan. Bagageluckan på bilen hade de riggat upp med ett vedträd. De åkte runt på gatorna och när de valt ut en pojke bromsade de till, bagageluckan åkte då igen av den kraftiga inbromsningen, och de bad om hjälp för att öppna bagageluckan. TQ vill inte helt öppet avslöja vad som egentligen hände. Den man, som var med vid mordet tillsammans med TQ har numera tagit livet av sig.

Somatisk utredning

Monoaminoxidas (MAO) i trombocyter (trbc) är lågt, något som ses hos aggressiva och impulsiva personer.

Positronemissionstomografi (PET-scan) visar defekt funktion i frontalt i hjärnan, något som även kan vara förenat med impulsivt agerande. Forskning pågår härom.

Min uppfattning är, som tidigare, att TQ har gjort sig skyldig till de pojkmord, vilka han i förhör erkänt. Det finnes inget som tyder på att han konfabulerar, överdriver, vill göra sig märkvärdig eller imponera genom att berätta vad han varit med om.

Stockholm den 18 augusti 1994

Lars Lidberg

Lars Lidberg, överläkare, professor i rättspsykiatri
Vetenskapligt råd, Socialstyrelsen